## Wstęp

## 1. Nowe okresy zaliczane do okresu zatrudnienia

W przepisach prawa pracy o prawo do niektórych uprawnień i świadczeń uzależniono od stażu ogólnego albo od stażu zakładowego.
**Zakładowy staż pracy** to okres zatrudnienia, do którego wliczeniu podlega wyłącznie okres pracy u danego pracodawcy (dotyczy to na przykład ustalania długości okresu wypowiedzenia umowy o pracę zawartej na czas określony lub nieokreślony oraz wysokości odprawy z tytułu rozwiązania umowy o pracę, odprawy pośmiertnej).
**Ogólny staż pracy** to okres zatrudnienia, do którego wliczane są okresy pracy u wszystkich pracodawców (dotyczy to ustalenia wymiaru urlopu wypoczynkowego pracownika oraz nabycia prawa do urlopu wychowawczego, dodatku stażowego, nagrody jubileuszowej).

**Od 1 stycznia 2026 r.** w przypadku pracowników zatrudnionych u pracodawcy będącego jednostką sektora finansów publicznych i odpowiednio **od 1 maja 2026 r.** w przypadku zatrudnionych u pracodawcy niebędącego jednostką sektora finansów publicznych, do okresu zatrudnienia, od którego zależą niektóre uprawnienia związane ze stosunkiem pracy mogą być wliczane:
1) okresy prowadzenia przez osobę fizyczną pozarolniczej działalności, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - za które zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe lub wypadkowe;
2) okresy pozostawania osobą współpracującą z osobą fizyczną prowadzącą tę działalność - za które zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe lub wypadkowe;
3) okresy:

- wykonywania przez osobę fizyczną umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia,
- wykonywania przez osobę fizyczną umowy agencyjnej,
- pozostawania przez osobę fizyczną osobą współpracującą z osobą, wykonującą umowę zlecenia lub umowę agencyjną,
- pozostawania przez osobę fizyczną członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej,
- pozostawania przez osobę fizyczną członkiem spółdzielni kółek rolniczych**;**

w których wymienione osoby fizyczne podlegały ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 302(1) § 1-2 k.p.)

Powyższy zakres regulacji zawartej w art. 302(1) § 2 pkt 1 k.p. obejmuje również umowy uaktywniające dla nian sprawujących opiekę nad dziećmi na podstawie umów o świadczenie usług, do których zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.
Zmiana przepisów i rozszerzenie okresów zaliczanych do stażu o w szczególności okres prowadzenia działalności gospodarczej i okres wykonywania umowy zlecenia ma za zadanie wyrównanie szans wyżej wymienionych osób w dostępie do niektórych uprawnień pracowniczych, jak i stanowisk wymagających potwierdzonego doświadczenia zawodowego. Jak wskazano w uzasadnieniu do zmian, możliwość zaliczania nowych okresów do stażu zlikwiduje w dużej mierze nierówności w traktowaniu pracowników ze względu na rodzaj wcześniej podejmowanej przez nich aktywności zawodowej.

Zmiany wprowadzono przepisami ustawy z dnia 26 września 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw Dz.U. z 2025 r. poz. 1423).

Nowe okresy mogą zostać zaliczone do okresu zatrudnienia po udokumentowaniu, ale uprawnienia pracownicze wynikające z wliczenia tych okresów do okresu zatrudnienia przysługują od dnia nabycia prawa do tych uprawnień, ale nie wcześniej niż od dnia:
1) **1.01.2026 r.,** w przypadku pracownika zatrudnionego u pracodawcy będącego jednostką sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 1530, z późn. zm.4)) albo
2) **1.05.2026 r.,** w przypadku pracownika zatrudnionego u pracodawcy niebędącego jednostką sektora finansów publicznych.
(art. 6 ustawy z dnia 26 września 2025 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw Dz.U. z 2025 r. poz. 1423).

**Do stażu pracy będą zaliczane także wskazane okresy pracy sprzed wejścia w życie ustawy Warunkiem będzie ich właściwe udokumentowanie**.
Jak wyjaśnia MRPiPS *„(...) Ustawa nie zakłada konkretnych ram czasowych, które wskazywałyby do którego roku wstecz będą zaliczane okresy przepracowane na umowie zlecenia. Zaliczeniu będą podlegać wszystkie udowodnione okresy, tzn. nie tylko okresy po wejściu w życie ustawy – od dnia 1 stycznia 2026 r., ale i wcześniejsze.
(...)” (https://www.gov.pl/web/rodzina/staz-pracy-qa dostęp 15.07.2026)*

## 1.1. Odpowiedzi na pytania - Okres obowiązywania ustawy

**1. Dlaczego termin wdrożenia tej procedury jest różny w JST, a inny w firmach prywatnych? Czy to działa na niekorzyść pracowników w firmach prywatnych?**

Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2026 r., ale uprawnienia pracownicze wynikające z wliczenia okresów, o których mowa w art. $302^1$ § 1–7 k.p., do okresu zatrudnienia przysługują od dnia nabycia prawa do tych uprawnień, ale nie wcześniej niż od dnia:

**1)** 1.01.2026 r. – w przypadku pracownika zatrudnionego u pracodawcy będącego jednostką sektora finansów publicznych albo

**2)** 1.05.2026 r. – w przypadku pracownika zatrudnionego u pracodawcy niebędącego jednostką sektora finansów publicznych.

Jak wyjaśniono w uzasadnieniu do zmian: „Dopiero od danego terminu, od jednej z tych dat uprawnienia pracownicze będą mogły być ustalane z uwzględnieniem wyższego stażu pracy. Tym samym po stronie pracowników nie powstaną roszczenia o uzupełnienie uprawnień przysługujących im przed wejściem w życie ustawy, tj. w latach 2023–2025."
Zróżnicowany termin obowiązywania i wdrożenia przepisów art. 302(1) k.p. dał pracodawcom nienależącym do sektora finansów publicznych dłuższy czas na przygotowanie się do wprowadzanych zmian, ale też możliwość ewentualnej zmiany przepisów wewnątrzzakładowych.

## 2. Osoba prowadząca pozarolniczą działalność i osoba współpracująca

**Do okresów wliczanych do okresu zatrudnienia** na podstawie przepisów art.302(1) k.p. zaliczono okres prowadzenia pozarolniczej działalności o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy z

dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, za który zostały opłacone składki a ubezpieczenia emerytalne i rentowe albo na ubezpieczenie wypadkowe.

**W przepisach art. 8 ust.6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się:**
1) osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych;
2) twórcę i artystę;
3) osobę prowadzącą działalność w zakresie wolnego zawodu:
a) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne,
b) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;
4) wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej;
4a) akcjonariusza prostej spółki akcyjnej wnoszącego do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług;
4b) komplementariusza w spółce komandytowo-akcyjnej;
5) osobę prowadzącą publiczną lub niepubliczną szkołę, inną formę wychowania przedszkolnego, placówkę lub ich zespół, na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (art. 8 ust.6 u.s.u.s.).

Z przepisów ustawy Prawo przedsiębiorców wynika, ze przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą, przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej (art. 4 ust.1-2 ustawy - Prawo przedsiębiorców).

**Do okresu zatrudnienia wlicza się także okres:**
1) nie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę będącego osobą fizyczną, który korzysta z tzw. ulgi na start, o której mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców – art. 302(1) §4 pkt 1 k.p.;
2) pozostawania osobą współpracującą z przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną, który korzysta z ulgi na start, za który zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe lub wypadkowe - art. 302(1) §4 pkt 2 k.p.;

Ulga na start w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, o której mowa w przepisach art. 18 ust.1 ustawy Prawo przedsiębiorców, przysługuje przedsiębiorcy który jest osobą fizyczną i podejmuje działalność gospodarczą po raz pierwszy albo podejmuje ją ponownie po upływie co najmniej 60 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia i nie wykonuje jej na rzecz byłego pracodawcy, na rzecz którego przed dniem rozpoczęcia działalności gospodarczej w bieżącym lub w poprzednim roku kalendarzowym wykonywał w ramach stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności gospodarczej, nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej (art. 18 ust.1 ustawy Prawo przedsiębiorców). Przedsiębiorca, który korzysta z ulgi nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez okres 6 miesięcy od dnia podjęcia

działalności gospodarczej. Przedsiębiorca może zrezygnować z tego uprawnienia przez dokonanie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych (art. 18 ust.2 ustawy Prawo przedsiębiorców). Ulga na start nie dotyczy składki na ubezpieczenie zdrowotne, dlatego przedsiębiorca, który korzysta z ulgi na start ma obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 66 ust.1 pkt 1a u.ś.o.z.).

**Do okresu zatrudnienia wlicza się** także udokumentowane okresy prowadzenia pozarolniczej działalności o której mowa w art. 8 ust. 6 u.s.u.s., w których osoba fizyczna **nie podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym na podstawie odrębnych przepisów** (art. 302(1) § 3 k.p.). Odrębnymi przepisami są w szczególności przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.
Udokumentowane okresy, w których osoba fizyczna prowadząca pozarolniczą działalność nie podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym są to między innymi okresy

- zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w przypadku osiągnięcia rocznej podstawy wymiaru składek odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia;
- zbiegu tytułów do ubezpieczeń,
- prowadzenia działalności gospodarczej przez osobę pobierającą świadczenie emerytalne;
- pobierania zasiłku chorobowego, zasiłku opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego

**Do okresu zatrudnienia wlicza się okres zawieszenia działalności gospodarczej** przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, **w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, za który zostały opłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (art. 302(1) § 5 k.p.).**
Jak wynika z przepisów art. 36aa u.s.u.s., z tego uprawnienia może skorzystać osoba sprawująca osobistą opiekę nad dzieckiem, która prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą przez okres co najmniej 6 miesięcy. Osoba ta może zawiesić wykonywanie działalności gospodarczej na okres do 3 lat w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a w przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wymaga osobistej opieki osoby prowadzącej działalność gospodarczą, na okres do 6 lat, niedłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia (art. 36aa ust.1 u.s.u.s.). Warunek prowadzenia pozarolniczej działalności przez okres co najmniej 6 miesięcy uważa się za spełniony, jeżeli osoba podlegała nieprzerwanie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym bezpośrednio przed dniem rozpoczęcia sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem i opłacały składki na te ubezpieczenia.
Z możliwości zawieszenia działalności w celu sprawowania opieki nad dzieckiem, można korzystać w całości lub w nie więcej niż 5 częściach (art. 36aa ust. 2 u.s.u.s.). Osoby, które zawiesiły wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie art. 36aa ust. 1 u.s.u.s. podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.
Do okresu zatrudnienia na podstawie art. 302(1) k.p. nie można zaliczyć:

- okresów nieudokumentowanych;
- okresów, za które przedsiębiorca ma zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe lub wypadkowe;
- okresów zawieszenia działalności gospodarczej na podstawie art. 23 ust. 1-3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, w związku z art. 36a u.s.u.s.;

- okresów prowadzenia działalności nierejestrowanej na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców.